

Règim Jurídic de la Planificació

Codi: 104249

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503710 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Ferran Pons Cánovas

Correu electrònic: Ferran.Pons@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No és indispensable que els estudiants tinguin uns coneixements previs en Dret. En els primers temes es faran referències bàsiques a l'ordenament jurídic, a les classes de normes i a la seva jerarquia, al règim de distribució de competències entre les diferents institucions públiques, a l'organització de les administracions públiques i a la planta judicial.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura és que l'estudiant adquireixi una sèrie de competències bàsiques sobre el règim jurídic de l'ordenació urbanística i territorial i de la protecció del medi ambient, especialment des de la vessant dels instruments de planificació posats al servei d'aquestes disciplines. Es tracta de que l'estudiant prengui consciència de la rellevància de la interrelació i interdependència d'aquestes funcions públiques, que pugui detectar, definir i interpretar els elements bàsics del marc legal de la planificació territorial, urbanística i ambiental, que analitzi i utilitzi la informació i el coneixement de manera crítica, i que pugui transmetre aquest coneixement de manera verbal, escrita i gràfica, i utilitzant les noves tecnologies de comunicació i informació.

Amb aquestes finalitats, el contingut de l'assignatura s'estructura en quatre blocs temàtics. En el primer, format pels Temes 1 a 4, es tracta d'exposar un plantejament general sobre el marc jurídic de la planificació urbanística i territorial i de la protecció i planificació ambiental així com el tractament que se'n fa en la Constitució espanyola de 1978 i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, juntament amb l'estudi de com es resol la incidència negativa que la ordenació i la planificació ambiental i territorial tenen en el dret a la propietat privada dels afectats per les intervencions administratives.

El segon bloc temàtic, integrat pels Temes 5 i 6, es dedica a l'estudi més detingut del marc jurídic de la planificació territorial i urbanística. S'exposarà la regulació dels diferents instruments d'ordenació territorial i de les figures de planejament urbanístic. Respecte a aquestes últimes, es posarà l'atenció en la classificació i qualificació urbanístiques, en el règim jurídic de les classes de sòl i en l'aprovació i alteració dels plans.

El tercer bloc (Temes 7 a 10) oferirà una visió general de quin és el règim jurídic aplicable a diversos subsectors ambientals que tenen un tractament normatiu independent i respecte als quals la tècnica de la planificació juga un paper rellevant: la protecció dels espais naturals, de la biodiversitat i del paisatge; el tractament de les aigües continentals; la ordenació de la costa i del litoral i la protecció del medi marí; i la protecció de la qualitat de l'aire.

En l'últim bloc de temes (Temes 11 a 14) s'estudiaran diversos aspectes que són transversals a la planificació urbanística, territorial i ambiental: garantir la participació dels ciutadans en els afers territorials i ambientals, afavorir la transparència i l'accés a la informació; l'avaluació ambiental estratègica dels plans i programes; l'impacte de la Directiva de Serveis en la determinació del model territorial i ambiental turístic, comercial i recreatiu, i la interrelació entre la planificació ambiental i territorial i els ordenaments sectorials (carreteres, ports, aeroports i patrimoni històric).

Competències

- Aplicar la normativa bàsica legal territorial, ambiental i urbana a la planificació territorial i ambiental.
- Integrar coneixements de diverses disciplines socials i ambientals amb l'objectiu de descriure i interpretar les dinàmiques espacials vinculades a les transformacions socials, econòmiques i ambientals.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar el llenguatge científic i professional propi de les ciències socials.

Resultats d'aprenentatge

1. Conèixer la normativa espanyola i catalana vigent en relació amb la planificació territorial i urbanística.
2. Conèixer les bases del règim jurídic del planejament territorial i la planificació urbanística.
3. Descriure el circuit administratiu de formulació, tramitació, aprovació, vigència i gestió de les figures de planificació urbanística.
4. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
5. Utilitzar el llenguatge científic i professional propi de les ciències socials.

Continguts

Tema 1. Plantejament general sobre el marc jurídic de la planificació urbanística i territorial

L'evolució del dret urbanístic i territorial. De les principals tècniques urbanístiques als reptes i les necessitats actuals: la sostenibilitat, l'accés a l'habitatge, la lluita contra la corrupció, el transport i la connectivitat, la cohesió social, millora de la governança i la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic, entre altres. Desenvolupament urbà i regional de la UE.

Tema 2. Plantejament general sobre el marc jurídic de la protecció i de la planificació ambiental

Evolució del dret ambiental. El dret internacional del medi ambient. La rellevància del dret ambiental de la UE. Els objectius i els principis rectors de l'acció europea ambiental. Els programes generals d'acció de la UE en matèria ambiental.

Tema 3. El tractament de l'urbanisme, de l'ordenació territorial i del medi ambient en la Constitució espanyola de 1978 i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Els drets contemplats en la Constitució espanyola i en els Estatuts d'Autonomia referits al medi ambient i a la planificació territorial. La distribució de competències sobre ordenació del territori, urbanisme i protecció del medi ambient. L'organització administrativa. Les entitats col·laboradores de l'administració.

Tema 4. La incidència de la ordenació i de la planificació ambiental i territorial en el dret a la propietat privada

El règim de les actuacions públiques territorials i ambientals que incideixen negativament en el dret a la propietat privada. La configuració constitucional del dret a la propietat. La funció social de la propietat privada i

les actuacions delimitadores no subjectes a indemnització. Les actuacions públiques que requereixen la utilització de l'expropiació forçosa.

Tema 5. El marc jurídic de la planificació territorial

La configuració i els principis de la ordenació del territori. Els instruments d'ordenació territorial. El pla territorial general. Els plans territorials parcials. Els plans territorials sectorials. Els plans directors territorials

Tema 6. El marc jurídic de la planificació urbanística

Els principis generals de l'actuació urbanística. Les figures de planejament urbanístic i els seus principis d'articulació. El planejament urbanístic general i el derivat. La classificació i qualificació urbanístiques. El règim jurídic de les classes de sòl. Aprovació i alteració dels plans.

Tema 7. La planificació dels espais naturals protegits. La protecció de la biodiversitat i del paisatge

Les xarxes de protecció dels espais naturals. Els espais naturals de protecció especial. El Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya. La xarxa Natura 2000. La conservació de la biodiversitat. Els catàlegs i els plans de recuperació i de conservació d'espècies amenaçades. Instruments de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

Tema 8. La planificació de les aigües continentals

El cicle de l'aigua. Els objectius de la Directiva marc de l'aigua. L'estat de les masses d'aigua. Els usos de l'aigua. Els plans hidrològics de les conques. Els abocaments. El sistema de sanejament.

Tema 9. La planificació de la costa i del litoral i la protecció del medi marí

Els problemes que han afectat i afecten a la protecció del litoral. La delimitació i protecció dels béns de domini públic marítimo-terrestre. Les servituds que graven els espais privats litorals. Els plans directors urbanístics del sistema costaner. El pla d'ordenació del litoral. Els plans d'ordenació dels usos de temporada. La protecció del medi marí. Els plans i estratègies d'adaptació de la costa i del litoral al canvi climàtic.

Tema 10. La planificació en la protecció de la qualitat de l'aire

Els efectes adversos molt significatius de la contaminació atmosfèrica per a la salut humana i el medi ambient. Les activitats potencialment contaminants de l'atmosfera i la relació de contaminants atmosfèrics. Les estratègies de qualitat de l'aire. Els plans d'àmbit estatal, autonòmic i local per prevenir i reduir la contaminació atmosfèrica. El Pla d'actuació per la millora de la qualitat de l'aire, horitzó 2020 (PAMQA). Els plans d'acció a curt termini. Els plans locals pels gran municipis i per les aglomeracions.

Tema 11. La participació ciutadana, la transparència i l'accés a la informació ambiental i territorial

El dret de consulta. La participació pública en la conformació de les polítiques urbanístiques, territorials i ambientals. La transparència i l'accés a la informació: subministrament actiu i passiu o a petició dels ciutadans. L'acció popular en assumptes urbanístics i mediambientals.

Tema 12. L'avaluació ambiental estratègica dels plans i programes

Finalitat de l'avaluació ambiental estratègica. Plans i programes sotmesos a avaluació ambiental. Procediment d'avaluació. L'informe de sostenibilitat ambiental. La memòria ambiental.

Tema 13. L'ordenació i planificació dels usos i la Directiva 2006/123/CE, del 12 de desembre, relativa als serveis en el mercat interior (Directiva Bolkestein)

Els objectius de la Directiva Bolkestein. El seu impacte en el disseny del model comercial, turístic i recreatiu de les ciutats. L'establiment de restriccions a l'establiment d'activitats de serveis per mitjà del planejament urbanístic.

Tema 14. La interrelació entre la planificació ambiental i territorial i els ordenaments sectorials

Les tensions entre diferents concepcions d'ús del territori i a l'exercici de competències sectorials amb implicacions territorials. El tractament urbanístic de diferents sistemes generals de comunicacions i de béns culturals: carreteres, ports, aeroports i patrimoni històric. La planificació de les infraestructures.

Metodologia

Per desenvolupar les activitats d'ensenyament s'utilitza una combinació de classe magistral, estudi de casos i enfoc pràctic i dinàmic, i es persegueix un clima en el que estigui present una actitud activa dels estudiants, captant la seva atenció i interès i a la vegada que estiguin atents, concentrats i puguin participar. Per cada tema que forma el contingut de l'assignatura s'elabora un llistat de "qüestions clau", que han d'ajudar als estudiants a detectar els aspectes bàsics i més importants de cada tema, i a la vegada seran útils per poder estudiar i detectar possibles preguntes de l'examen. Aquest llistat es penja al campus virtual i també la versió escrita s'entrega a classe a cada un dels estudiants en la sessió en que es comença el tema, per tal de que les llegeixin. I quan s'acaba d'impartir la docència del tema els estudiants han de tornar a llegir les qüestions clau, i han de ser capaços de poder respondre mentalment al major nombre possible de qüestions. Si ho poden fer vol dir que durant les sessions han aprofitat el temps i han après els aspectes clau de cada tema.

L'estructuració dels temes i de la docència també és un aspecte fonamental. De cada tema es fa un esquema o guió dels aspectes que es tractaran, guió que també es posa a disposició dels estudiants, tant a través del campus virtual com de fulls escrits que s'els hi entrega a classe.

S'utilitza l'ordinador de l'aula per tal de projectar tot el material que serveix d'instrument de la docència: esquemes, preceptes normatius, extractes de sentències, notícies, imatges, etc. Al campus virtual es penja molt material docent a disposició dels estudiants: esquemes, disposicions, sentències, material elaborat per les mateixes administracions públiques i altres institucions, etc. Quan a la bibliografia, s'anima als estudiants a que utilitzin algun manual; per això a la guia docent i al programa de cada assignatura es recomanen dos o tres.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Explicacions del temari	25	1	1, 2, 3
Presentació de material	25	1	1, 2, 3
Tipus: Supervisades			
Preparació de les proves i treballs	24	0,96	1, 2, 4, 5
Tipus: Autònomes			
Estudi per a les proves	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5
Lectures de llibres, articles i d'altres materials	20	0,8	1, 2, 3
Realització d'exercicis i pràctiques	20	0,8	4, 5

Avaluació

1. Periòdicament, els estudiants realitzaran lectures, treballs, exercicis i/o pràctiques sobre els temes objecte d'estudi i s'entregaran al professor en la data fixada. La nota dels exercicis, treballs i/o pràctiques avaluables equival a un 20 % de la nota final (2 punts sobre 10). NO SERAN RECUPERABLES, és a dir, no hi haurà la possibilitat de que, per superar la nota dels exàmens, els estudiants realitzin algun treball o exercici.

2. Els/les estudiants realitzaran un examen parcial tipus test corresponent a la meitat del temari, de caràcter lliberatori, en la data que sigui fixada en les primeres setmanes de classe, equivalent a un 40 % de la nota final (4 punts sobre 10). En cas de suspendre aquest examen parcial, l'estudiant es tindrà que examinar de la matèria el dia de l'examen final.

L'altra meitat del temari serà objecte d'un examen final, equivalent a un 40 % de la nota final (4 punts sobre 10).

Solament es farà mitjana entre les notes del parcial i de l'examen final quan els dos exàmens s'hagin aprovat.

3. Per aquells estudiants que no hagin aprovat l'examen parcial, l'examen final equivaldrà a un 80 % de la nota final (8 punts sobre 10).

4. La nota final resultarà de la suma de la nota dels exercicis i pràctiques avaluable i les notes dels exàmens.

5. Solament podran presentar-se a l'examen de reavaluació els alumnes que hagin obtingut una nota final igual o superior a 3 punts (sobre 10) o a 2,4 punts (sobre 8).

Plagi

La copia o plagi de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delictes que serà sancionat amb un zero a l'activitat. En cas de reincidència es suspendrà tota l'assignatura. Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduceix tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a.

"Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" a:
http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis i treballs	20 %	1	0,04	4, 5
Prova final	40 %	2,5	0,1	1, 2, 3, 5
Prova parcial	40 %	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

REFERÈNCIES DOCTRINALS I LLOCS WEB GENERALS

Referències doctrinals

ALONSO TIMÓN, A.J.(2018): *Introducción al Derecho Urbanístico*, Tirant lo blanch, Valencia.

ALLENDE LANDA, J. (2000): *Medio ambiente, ordenación del territorio y sostenibilidad*, Bilbao.

ALONSO GARCÍA, E. y LOZANO CUTANDA, B. (Dir.) (2006): *Diccionario de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid.

CAMPINS ERITJA, M. *et al.* (2011): *Environmental Law in Spain*, Kluwer Law.

CASADO CASADO, L. i FUENTES i GASÓ, J.R.(2008): *Medi ambient i ens locals*, Cedecs, Barcelona.

- DE GATTA SÁNCHEZ, D.(2012): *Sistema jurídico-administrativo de protección del medio ambiente*, Ratio Legis.

ESTEVE PARDO, J.(2008): *Derecho de Medio Ambiente*, Marcial Pons.

- FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R.(2001): *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R. (2017): *Manual de Derecho Urbanístico*, Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor.

GIFREU i FONT, J. (2012): *L'ordenació urbanística a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid.

LASAGABASTER HERRATE, I. (2004): *Derecho ambiental. Parte especial*, IVAP, Oñati.

LÓPEZ RAMÓN, F.i ESCARTÍN, V. (DIRS.)(2013): *Bienes públicos, urbanismo y medio ambiente*, Marcial Pons, Madrid.

LÓPEZ RAMÓN, F.(2018): *Manual de Derecho Ambiental y Urbanístico*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza.

à LOZANO CUTANDA, B. (Dir.)(2014), *Tratado de Derecho Ambiental*, CEF, Madrid, 2014.

à LOZANO CUTANDA, B., y ALLI TURRILLAS, J-C.(2016): *Administración y Legislación Ambiental*, Dykinson, Madrid.

Martín Mateo, R., *Tratado de Derecho Ambiental*, Trivium, Madrid, 4 Vols.

MARTÍN MATEO, R., *Manual de Derecho Ambiental*, Aranzadi, Navarra, 2003.

ORTEGA ÁLVAREZ, L., ALONSO GARCÍA, C. y VICENTE MARTÍNEZ, R.D. (2013): *Tratado de Derecho Ambiental*, Tirant lo blanch, Valencia.

ponce solé, j. (Dir.) (2019): *El derecho, la ciudad y la vivienda en la nueva concepción del desarrollo urbano*, Atelier, Barcelona.

RIVERO YSERN, J.L.(2018): *Manual básico de Derecho Urbanístico*, Tecnos, Madrid.

RUIZ-RICO RUIZ, G. et al. (2008): *Derecho Ambiental*, Tirant lo blanch, Valencia.

trayter Jiménez, j.m. (2017): *Derecho urbanístico de Cataluña*, Atelier, Barcelona.

trayter Jiménez, j.m. (Dir.)(2017): *El desenvolupament de l'autogovern en matèria de territori, paisatge, litoral i urbanisme*, Institut d'Estudis de l'Autogovern, Barcelona, pp. 55-91.

Llocs web

<http://agendaurbanacatalunya.cat> Agenda urbana de Catalunya

<https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda> Agenda urbana de la UE

http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/observatori_territori/ Observatori del territori

Infraestructura verda de Catalunya i serveis ecosistèmics

http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/avaluacio_ambiental/infraestructura-verda-i-serveis-ecosistemics/

REFERÈNCIES DOCTRINALS i LLOCS WEB PER TEMES

Tema 1. Plantejament general sobre el tractament jurídic de la planificació urbanística i territorial

ALCARAZ RAMOS, M. (Dir)(2007): *El Estado de Derecho frente a la corrupción urbanística*, La Ley, Madrid.

ALONSO TIMÓN, A.J.(2018): *Introducción al Derecho Urbanístico*, Tirant lo blanch, Valencia.

ALLENDE LANDA, J. (2000): *Medio ambiente, ordenación del territorio y sostenibilidad*, Bilbao.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R.(2001): *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R. (2017): *Manual de Derecho Urbanístico*, Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor.

GIFREU i FONT, J. (2012): *L'ordenació urbanística a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid.

LÓPEZ RAMÓN, F.(2018): *Manual de Derecho Ambiental y Urbanístico*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza.

RIVERO YSERN, J.L.(2018): *Manual básico de Derecho Urbanístico*, Tecnos, Madrid.

trayter Jiménez, j.m. (2017): *Derecho urbanístico de Cataluña, Atelier, Barcelona*.

trayter Jiménez, j.m. (Dir.)(2017): *El desenvolupament de l'autogovern en matèria de territori, paisatge, litoral i urbanisme*, Institut d'Estudis de l'Autogovern, Barcelona, pp. 55-91.

Tema 2. Plantejament general sobre el tractament jurídic de la protecció i de la planificació ambiental

Alonso García, E. (1993): *El Derecho Ambiental de la Comunidad Europea*, 2 vol. Civitas, Madrid.

borràs pentinat, s. (Dir.) (2013): *Retos y Realidades de la Adaptación al Cambio Climático. Perspectivas Técnico-Jurídicas*, Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor.

BORRÀS PENTINAT, S.(2014): *Los regímenes internacionales de protección del medio ambiente*, Tirant lo blanch, Valencia.

GARCÍA URETA, A.(2006): *Estudios de Derecho Ambiental Europeo*, Pamplona.

HINOJO ROJAS, M. Y GARCÍA GARCÍA-REVILLA, M.(2016): *La protección del medio ambiente en el derecho internacional y en el derecho de la Unión Europea*, Tecnos, Madrid.

KRAMER, L. (1999): *Derecho Ambiental y Tratado de la Comunidad Europea*, Marcial Pons, Madrid.

JUSTE RUIZ, J.(2014): *La protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión Europea*, Tirant lo Blanch, Valencia.

SALINAS ALCEGA, S.(2014): *El cambio climático: entre cooperación y conflicto. Propuesta desde el derecho internacional*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

Sarasibar Iriarte, M. (2006): *Régimen Jurídico del Cambio Climático*, Lex Nova, Valladolid.

VERCHER NOGUERA, A. (Dir.)(2008): *Derecho Europeo Medioambiental: la protección del medio ambiente en la Unión Europea. Aspectos críticos*, Madrid.

www.ramsar.org Convenció Ramsar

http://www6.gencat.net/a21cat/ds_almon/local.htm Agenda 21 local de Catalunya

http://www.cinu.org.mx/temas/des_sost/instrumentos.htm Centre d'Informació de Nacions Unides sobre Dret del Medi Ambient

<http://www.ipcc.ch> Grup Intergovernmental d'Experts sobre el Canvi Climàtic

http://unfccc.int/portal_espanol/items/3093.php Convenció Marc de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic

<http://www20.gencat.cat/portal/site/canviclimatic> Web del Canvi Climàtic de la Generalitat de Catalunya

<http://www.pnuma.org/> Programa de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient

<http://www.c3e.ihcantabria.com> Visor geo-web sobre el canvi climàtic a Espanya

<https://www.cites.org/esp> Convenció sobre el comerç internacional d'espècies de fauna i flora amenaçades

http://europa.eu/legislation_summaries/environment/index_es.htm Síntesi de la legislació europea sobre medi ambient

http://ec.europa.eu/environment/index_es.htm Portal de la Comissió de la UE sobre notícies en matèria de medi ambient

<http://www.eea.europa.eu/es> Portal de l'Agència Europea de Medi Ambient (AEMA)

<https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/es/show-petitions> Peticions presentades davant la Comissió de Peticions del Parlament Europeu

Tema 3. El tractament de l'urbanisme, de l'ordenació territorial i del medi ambient en la Constitució espanyola de 1978 i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

CANOSA USERA, R.(2000): *Constitución y medio ambiente*, Madrid.

CASADO, L., FUENTES, J.R., JARIA, J. y PALLARÉS, A.(2010): *La externalización de las funciones de control e inspección en materia de protección del medio ambiente*, Atelier, Barcelona.

EMBED IRUJO, A., *El derecho a un medio ambiente adecuado*, Madrid, 2008.

Esteve Pardo, J. (Coord.), *Derecho del medio ambiente y Administración Local*, Civitas, Madrid, 1996.

PONT CASTEJÓN, I.(2005): "Un nuevo reto en materia competencial: Estado y Comunidades Autónomas ante las exigencias del Protocolo de Kyoto", a *Los retos de la aplicación del protocolo de Kyoto en España y Canadá*, Mar Campins Eritja (Coord.).

RUIZ-RICO RUIZ, G.(2001): *El Derecho constitucional al medio ambiente*, Valencia.

Tema 4. La incidència de la ordenació i de la planificació ambiental i territorial en el dret a la propietat privada

PONS CÀNOVAS, F. (2004): ***La incidencia de las intervenciones administrativas en el Derecho de propiedad. Perspectivas actuales***, Marcial Pons, Madrid.

PONS CÀNOVAS, F. (2006): "Intervención pública en la actividad privada para la protección ambiental. Limitaciones a los derechos de propiedad y de libertad de empresa", a *Diccionario de Derecho Ambiental*, Enrique Alonso García y Blanca Lozano Cutanda (Directors), Iustel, Madrid, pp. 778 a 789.

Tema 5. El marc jurídic de la planificació territorial

LÓPEZ RAMÓN, F.(1995): *Estudios jurídicos sobre ordenación del territorio*, Aranzadi, Pamplona.

Tema 6. El marc jurídic de la planificació urbanística

ALONSO TIMÓN, A.J.(2018): *Introducción al Derecho Urbanístico*, Tirant lo blanch, Valencia.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R.(2001): *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R. (2017): *Manual de Derecho Urbanístico*, Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor.

GIFREU i FONT, J. (2012): *L'ordenació urbanística a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid.

LÓPEZ RAMÓN, F.(2018): *Manual de Derecho Ambiental y Urbanístico*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza.

RIVERO YSERN, J.L.(2018): *Manual básico de Derecho Urbanístico*, Tecnos, Madrid.

trayter Jiménez, j.m. (2017): *Derecho urbanístico de Cataluña, Atelier, Barcelona*.

Registre de planejament urbanístic de Catalunya

<http://tes.gencat.cat/rpuportal/AppJava/cercaExpedient.do?reqCode=loadSenseCriteris>

Tema 7. La planificació dels espais naturals protegits

ALLI TURRILLAS, J.C. (2008): *La protección jurídica de la biodiversidad*, Montecorvo.

BARRENA MEDINA, A.M. (2014): *La Protección in situ de las Especies Silvestres*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

DE ROJAS MARTÍNEZ-PARETS, F.(2006): *Los espacios naturales protegidos*, Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor.

GARCÍA URETA, A.(2010): ***Derecho Europeo de la Biodiversidad. Aves silvestres, hábitats y especies de flora y fauna***, Iustel, Madrid.

JIMÉNEZ JAÉN, A.(2000): *El régimen jurídico de los espacios naturales protegidos*, MacGraw Hill, Madrid.

LAGUNA DE PAZ, J.C., ***Libertad y propiedad en el derecho de caza***, Marcial Pons, Madrid, 1997.

LÓPEZ RAMÓN, F. (coord.)(1995): *Régimen jurídico de los espacios naturales protegidos*, Zaragoza.

- NIETO GARRIDO, E., ***La protección de la fauna salvaje en el ordenamiento jurídico español***, Lex Nova, Valladolid, 2000.

- REQUEJO CONDE, C., *La protección penal de la Fauna. Especial consideración del delito de maltrato de los animales*. Comares, Sevilla, 2010.

<http://www.cbd.int/> Convenio sobre diversidad biológica

<http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/medi-natural/fauna-flora-animals-companyia/>
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural . Fauna, flora i animals de companyia

<http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/conservacion-de-especies/> Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Conservación de especies silvestres

<http://www.fauna-iberica.mncn.csic.es> Proyecto fauna ibérica

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/intro/index_en.htm Web de biodiversidad de la UE

Tema 8. La planificació de les aigües continentals

ALDOMÀ, I. (2012): *La batalla per l'aigua*, Pagès editors, Lleida.

AAVV (2014): *Aproximació a les problemàtiques de la gestió de l'aigua a Catalunya*, Agbar Fundació, Barcelona.

CASADO CASADO, L. (2004): *Los vertidos en aguas continentales. Las técnicas de intervención administrativa*, Editorial Comares, Granada.

CASADO CASADO, L.(2005): *La regulación de los vertidos en aguas continentales en el Derecho Comunitario*, Cedecs, Barcelona.

EMBID IRUJO, A. (Dir.) (1994): *La calidad de las aguas* (Dir.), Civitas, Madrid.

PONT CASTEJÓN, I.(2004): "El procedimiento administrativo de autorización de vertidos a aguas continentales ante el reto de una Administración hidráulica eficaz", a *Revista Aranzadi de derecho ambiental*, núm. 5, pp. 15 a 36.

SANZ RUBIALES, I.(1997): *Los vertidos en aguas subterráneas. Su régimen jurídico*, Marcial Pons, Madrid.

<http://aca-web.gencat.cat/aca/appmanager/aca/aca/> Agència catalana de l'aigua

<http://hispagua.cedex.es> Web del Sistema Espanyol d'informació sobre l'aigua del Centro de Estudios y Experimentación de Obras Públicas

www.iagua.es Web sobre el sector del agua

<http://water.europa.eu/> Web sobre el sistema d'informació d'aigua d'Europa

<http://infoagua.net> Portal de l'aigua

Tema 9. La planificació de la costa i del litoral i la protecció del medi marí

AGUIRRE i FONT, J.M. (2007): *L'ordenació del litoral català: Els plans directores urbanístics del sistema costaner*, Atelier, Barcelona.

Aguirre i font, j.m. (2014): *El régimen jurídico del litoral catalán. Especial referencia a la reforma de la Ley de Costas operada por la Ley 2/2013 y al nuevo Reglamento General de Costas aprobado por Real Decreto 876/2014*, Atelier, Barcelona.

ARIZA, E., PONS CÀNOVAS, F. i BRETON, F. (2016): "Is socio-ecological culture really being taken into account to manage conflicts in the coastal zone ? Inputs from the Spanish mediterranean beaches", *Ocean & Coastal Management*, núm. 134, pp. 183-193.

carro fernández-valmayor, j.l., ferreira fernández, j. y Nogueira López, a (Coords.) (2014): *La nueva regulación de las costas*, Instituto Nacional de Administración Pública, Madrid.

Menéndez Rexach, a. (2014): "La nueva regulación de las costas: un giro hacia el dominio privado marítimo-terrestre", en *La nueva regulación de las costas*, Instituto Nacional de Administración Pública, Madrid, pp. 13 a 55.

- (2015a): "La Ley de Costas de 1988: aspectos clave de su génesis, aplicación y reforma", en *El litoral de Andalucía: norma y naturaleza*, rodríguez vidal, j. y Núñez lozano, m.c. (Eds.), Servicio de publicaciones de la Universidad de Huelva, Huelva, pp. 173-193.

- (2015b): "Definición legal de la ribera del mar: las novedades del Reglamento de Costas", en *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 295, pp. 17-44.

- (2016): "¿Es conforme al derecho europeo la prórroga de las concesiones de costas?", en *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 309, pp. 131-157.

Núñez lozano, m.c. (2013): *La reforma de la Ley de Costas de 2013*, Tirant lo blanch, Valencia.

- (2016): *Estudios jurídicos sobre el litoral*, Tirant lo blanch, Valencia.

Pérez Gálvez, j.f. (Dir.)(2013): *Costas y urbanismo. El litoral tras la Ley 2/2013, de protección y uso sostenible del litoral y de modificación de la Ley de Costas*, La Ley/El Consultor, Madrid.

- (2014): *El nuevo derecho de costas*, La Ley/El Consultor/Bosch, Barcelona.

Pons cànovas, f. (2015): *El nuevo régimen jurídico de las costas. ¿Contribuirá de forma eficaz a la protección y al uso sostenible del litoral?*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

- (2017): "El fallido hotel de El Algarrobico: crónica jurídica del despropósito", *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, num. 312, pp. 17-68.

- (2018): "Análisis sobre la contribución de la determinación de los bienes de dominio público marítimo-terrestre a la capacidad de adaptación de la costa a los impactos del cambio climático", en *Homenaje al Profesor Ángel Menéndez Rexach*, Vol. II, Francisco Javier Jiménez de Cisneros Cid (Dir.), Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor, pp. 461-497.

- (2019): "Resiliencia de la costa a los impactos del cambio climático después de la reforma de la normativa costera", *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 329, mayo-abril, pp. 125-182.

Tema 10. La planificació en la protecció de la qualitat de l'aire

BENSUSAN MARTÍN, M.P.(2014): *Regulación jurídico-administrativa de la contaminación atmosférica*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

LOPERENA ROTA, D. (Dir.)(2010): *La calidad del aire y la protección de la atmósfera*, Aranzadi, Cizur Menor.

PÉREZ GABALDÓN, M. (2013): *La gestión intergubernamental de la política de cambio climático en España*, Aranzadi.

SARASÍBAR IRIARTE, M.(2007): *Régimen jurídico del cambio climático*.

RODRÍGUEZ MARTÍNEZ, I. (Dir)(2014): *La negociación de emisiones GEI en los mercados de carbono: régimen y regulación*, Cizur Menor, Aranzadi.

VILLAVICENCIO CALZADILLA, P. (coord.)(2013): *Retos y realidades de la adaptación al cambio climático: perspectivas técnico-jurídicas*, Cizur Menor, Aranzadi.

Tema 11. La participació ciutadana, la publicació del planejament i l'accés a la informació ambiental i territorial

LOCATELLI GUTIÉRREZ, M.F.(2014): "Derecho de acceso a la información ambiental y protección de datos personales: ponderación de intereses", *Revista Aranzadi de Derecho Ambiental*, núm. 27, enero-abril, pp. 251 a 290.

- PIGRAU SOLÉ, A. (Dir.)(2008): *Acceso a la información, participación pública y acceso a la justicia en materia de medio ambiente: diez años del Convenio de Aarhus*, Atelier, Barcelona.

- RAZQUIN LIZARRAGA, J.(2007): *Información, participación y justicia en materia de medio ambiente*, Aranzadi, Pamplona.

Tema 12. L'avaluació ambiental estratègica

DE APOCADA ESPINOSA, A.(2014): *Régimen jurídico de la evaluación ambiental. Comentario a la Ley 21/2013, de 9 de diciembre, de evaluación ambiental*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

FERNÁNDEZ TORRES, J.R.(2009): *La evaluación ambiental estratégica de planes y programas*, Aranzadi/Thomson Reuters, Navarra.

NIETO MORENO, J.E. (2011): *Elementos estructurales de la evaluación ambiental de planes y programas*, Aranzadi.

Avaluació ambiental de plans i programes. Generalitat de Catalunya

http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/avaluacio_ambiental/avaluacio_ambiental_de_plans_i_prc

Tema 13. L'ordenació i planificació dels usos i la Directiva 2006/123/CE, del 12 de desembre, relativa als serveis en el mercat interior (Directiva Bolkestein)

ARANA GARCÍA, E. (2018): "La intervención local en las viviendas de uso turístico a través de la zonificación urbanística: requisitos y consecuencias", en *Homenaje al Profesor Ángel Menéndez Rexach*, Vol. II, Francisco Javier Jiménez de Cisneros Cid (Dir.), Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor, pp. 665-691.

BLASCO ESTEVE, A. (2010): "La planificación territorial de las zonas turísticas en España", *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 262, diciembre, pp. 17-69.

CASADO CASADO, L., FUENTES i GASÓ, J.R. y GIFREU FONT, J. (Dir.) (2013): *Prestación de Servicios, Administraciones Públicas y Derecho Administrativo. Especial referencia al Derecho Ambiental*, Tirant lo Blanch, Valencia.

CASADO CASADO, L. (2013): "Excepciones al marco normativo de la libre prestación de servicios. La protección del medio ambiente como razón imperiosa de interés general", en *Prestación de Servicios, Administraciones Públicas y Derecho Administrativo. Especial referencia al Derecho Ambiental*, CASADO CASADO, L., FUENTES i GASÓ, J.R. y GIFREU FONT, J. (Dir.), Tirant lo Blanch, Valencia, pp. 283-349.

LÓPEZ PÉREZ, F. (2009): *El impacto de la Directiva de Servicios sobre el urbanismo comercial*, Atelier, Barcelona.

NOGUERA DE LA MUELA, B. (2013): "Las repercusiones de la Directiva de Servicios en la implantación de los equipamientos comerciales. El nuevo régimen previsto en Cataluña tras la Ley 9/2011, de 29 de diciembre, de promoción de la actividad económica", en *Prestación de Servicios, Administraciones Públicas y Derecho Administrativo. Especial referencia al Derecho Ambiental*, CASADO CASADO, L., FUENTES i GASÓ, J.R. y GIFREU FONT, J. (Dir.), Tirant lo Blanch, Valencia, pp. 253-280.

PÉREZ FERNÁNDEZ, J.M. (2012): "La Directiva de Servicios y su Impacto en la Ordenación del Gran Equipamiento Comercial", en *La Termita Bolkestein. Mercado único vs. derechos ciudadanos*, NOGUEIRA LÓPEZ, A. (Dir.), Thomson Reuters/Civitas, Cizur Menor, pp. 325-368.

PERNAS GARCÍA, J.J. (2012): "El efecto desregulador de la Directiva de servicios y su incidencia en la ordenación administrativa ambiental", en *La Termita Bolkestein. Mercado único vs. derechos ciudadanos*, NOGUEIRA LÓPEZ, A. (Dir.), Thomson Reuters/Civitas, Cizur Menor, pp. 271-323.

SANZ LARRUGA, J., GARCÍA PÉREZ, M. y PERNAS GARCÍA, J.J. (Dir.) (2013): *Libre mercado y protección ambiental: intervención y orientación ambiental de las actividades económicas*, INAP, Madrid.

VILLAREJO GALENDE, H. (2008): *Equipamientos comerciales. Entre el urbanismo y la planificación comercial*, Editorial Comares, Granada.

Tema 14. La interrelació entre la planificació ambiental i territoriali els ordenaments sectorials

PONS CÀNOVAS, F. (1994): *Incidència de les infraestructures portuàries en l'ordenació del territori. El cas del port de Maó*, Consell Insular de Menorca, Maó.

PONS CÀNOVAS, F. (2001): *El régimen jurídico de la ordenación de los espacios portuarios*, Cedecs Editorial, Barcelona.

PONS CÀNOVAS, F.(2013): "Puertos, urbanismo y medio ambiente", a *Bienes públicos, urbanismo y medio ambiente*, Fernando López Ramón y Víctor Escartín (Dir.), Marcial Pons, Madrid, pp. 483-526.